

N å g r a D o c u m e n t e r f r å n S m å l a n d .

(S.H.B. Svensson)

Avskrift ur 'Föreningen för Smålands minnen, 1sta Af-
delningen.

M. 9116:1.

1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Några Documenter från Småland.

(S.H.B. Svensson).

N° 1. Wij *sanwehl*: Framledne Grefwinnanz, Högwälbor-
ne Fru Elisabeths Oxenstiernas arfwingar Giöre här med
witterliget; oss hafwa Försålt, som wij ock igenom det-
ta uppdraga och försälia, till Öfver Inspectoren Wäl-
borne Hr Arfwid Strålenhjelm wår Allodial Frälse Qwarn,
belägen i Cronobergs Lähn, Konga Härad, Tagnaby Sokn och
By, som Åhrligen ränttar Sex dahl^r Silfwermynt, för en
summa penningar, af Etthundrade Åttatio dahlr Silfwermt:
och som wij samma penningar, den första med den sidsta
ricktigt bekommet; Ty afhända wij oss denna lägenhet,
jempte alla des tillhörigheter, med innewarande Åhrs
Räntta, och tillägna H^r Öfwer Inspectoren Strålenhielm
des kiära Fru och arfwingar, att nu ock alt framgient

Skriv endast på denna sida!

nyttia, bruka ock som deras välfångna (?) Skatte-Frälse Ägendomb efter lag behålla; och det med den rätt och rättighet, som förmenta vår Sahl. Moster denna Frälse Qwarn innehaft, sedan Skatterättigheten däraf till Kiörkoherden Ehrwyrdige H^r Magister Magnus Ståhlhös för Tiugu dalr Smt, blyfwit försald. Skulle ock denne qwarn genom Lag och Rätt, gå H^r Öfwer Inspectoren, des K: fru och Arfvingar ifrån; så förplicta wij oss ock wåre Arfvingar, inom 6 weckors dag efter lag, att gifwa fult igen för fullo, samt hålla Hr Öfver Inspectoren i denna handell aldeles skadeslös, hwilket alt med våra Nampn och anborne Signeteus undersättiande bekräftas.

Stockholm d. 27 Aprill A^o 1723

A.G. Oxenstierna Eleonora Oxenstierna C.R.U. Torstenson
(L.S.) (L.S.)

Såsom vitne

Joh: Cederbielke

(L.S.)

Skriv endast på denna sida!

N° 2. Jagh Elisabeth Oxenstierna Grewinna och Frijher-
rinna - Giör här medh Witterligit at hafva i anseendo
til desse swåra Tijder för godt funnit och resolverat --
At försällia Skatterättigheterna af mine i Småland be-
lägne Frälse-Gods, och derföre til ~~Ährlig och Beskiede-~~
~~lig~~ Magistern, Wällärde Hr Måns Stålhös försålldt och
uppdraget En min-mitt Frälse-Hemman Qvarn, Tegneby, uthi
Kronoberg Lähn, Kunga Härad, och Tegnaby Sockn belägen, un-
der Skattemanna börd och rättighet, at njuta och behål-
la för Tjugu en Daler Söllfvermyntt, dem jagh ricktit
uppburit och anammat: Afhänder fördenskull migh, mine
K. Arfvingar Skatträttigheten af bemällte ~~Hemman~~ Tegneby
Qvarn -- och tillägnar den bem: M. Måns Stålhös sampt hans
kiäre Hustru, Barn och Arfvingar, så och Arfwinge efter
Arfwinge, medh Huus, Jord, Åker, Äng, Skoug, Marck, Fis-
ke och Fiskewattn, Qvarn och Qvarnställen, sampt andra
Tillägor i Wåtho och Tårro, när By eller ~~fierman~~, intet
undantagandes af alt det som der till lyder, medh rätta

tilliggia bör, och Lagligen tillwinnas kan, at niuta, bruka och behålla under Skattemanna börbh och Rättigheet til Ewärdelig Ägo - Dock medh det förbehåld, så länge de efter Kongl. May:tz Förordning, Gården wäl och försvarligen häfda, byggia och bruka, sampt sina Utlagor i rättan tijd utgiöra, och sine Dagswärcken ricktigt prester, så och ställa sigh mot migh och mina Betteinte lydige hörsamme - Der och så hände, att han eller de, framdeles skulle willia denne Skatterättigheet försällia eller elliest på någon annan Transportera, då förbehåller jagh migh och mina Arfwingar, at den oss til lösen först heembiudas skall, och så fræmpt den då eij af oss inlöses, då måge densamma till någon annan, som de bäst åsämjas kunna, at förytttra och Transportera - Skulle förbem: Skatterättighet på hvarjehanda sätt gå Kiöparen, eller hans Arfwingar ifrån, då skal jagh och mina Arfwingar honom eller hans Arfwingar sin Kiöpe-skil-

M. 9116:5.

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ling ricktigt och owägerligen återbetala, Hvilket hwar-
jom och enom som detta i några måhl angår, til rättelse
länder, icke görandes merhem: Hr Magister Måns Stålhös -
hans Hustru, Barn och Arfwingar, Hinder, Meen, eller
Förfång i någon måtto, nu eller i tilkommande Tijder.
Til yttermehra visso, hafwer jagh detta medh egen Hand
och (an)bohrne Signeth(a) bekräftadt som skiedde: Stock-
holm den 3 Februarij A. 1703

Elisabeth Oxenstjerna

(L. S.)

N° 3. Carl med Gudz Nåde etc.

Wår ynnerst, och Nådiga benägenhet med Gud Alzmächtig
Troman och Landzhöfdinge. Wij hafwa låtit oss föreläsa
Eder underdånige berättelse Dat: dn 18 Decemb: 1697 An-
gående den Förrättning Eder har wårit updragen, til under-
sökandet, af de i Allmänning Strömar och watten uti Wäs-
ter Giöthaland belägne Qwarnar, hwaröfver af Wederbörän-
de Commission, behörige dommar äro blefne utfärdade, Och
som J der wid, giöre en och annan påminnelse, så hafwe
wij för godt funnit der utöfwer att resolvera, som föl-
lier 1° Hvad widkommer Eder Förättning, med Qwarnarnas
indragande, Under oss och Cronan, samt deras Taxér- och
skatteläggning, till en wiss åhrlig Ränta eller afgift,
så finna wij **der wid** så mycket mindre något wara att på-
minna, som wij af Eder underdånige berättelse befinna,
samma skattläggning icke allenast är skiedd, efter de
uti Instruktionen föreskrefne omständigheter, samt hwar
och en Qwarns befundne beskaffenhet, och Situation, utan

hafwa iemväl, wederbörande Possessorer, med Commissio-
nens der öfwer fälte dommar, warit nögde, och der wid
acquiscerat. 2° Anbelangande tijden, hwarifrån förbe-
rörde af Commissionen Åsatte Qwarneränta, oss bör blif-
wa beräknad, så ehuruwäl I äro af underdånige tanckar,
det bör samma ingiäld, uti Cronones Räckenskaper intet
tagas till upbörd, förr än Åhr 1698, medan Commissionens
dommar, och förrättning intet förrän dⁿ 18 Decemb: 1697
till vår nådiga approbation, äro blefne insände, så fin-
ne wij dock skiäligt, att bemelte Qwarneränta iämväl för
1697 bör oss blifwa beräknad och Godgjord, medan Dom-
marna samma Åhr Äre utfallne, och ingen deremot med någ-
ra klagomål inkommit, 3^{tio} de Qwarnar hwad widkømmet,
hwilcka i underdånigst berätta wara lemnade i wederböran-
de ägares possession, såsom deras wälfångna Ägendom, af
ordsak att de Strömmar och Åær, hwarutinnan desamma de-
samma, äro belägne, hwarken i förra tijders publique in-
strumenter, finnas upförde för Allmanningwattn, eller i

de senare tijder, der till förklarade, löpandes intet heller genom några afbedömbde (.....(?)), och Allmänningar, så lå(te) wy derwid i Näder förbliwa, emedan det föllier af sig själf der watten och Strömarne, intet äro förklarade för Allmenning, att Ägotne lemnas i rolig possession, af deras derutinnan hafvande Qwarnbyggnad, såsom annan wälfången egendomb. Finnandes wij för det öfriga skiäligt, sampt med kongl. Resolutioner, och Förordningar, så wä(1) som Commissionens ehrhällne instruction enligt, att de till Odelqwarnarnes präjudice, upsatte och Nybygde Vwatta- och Wäderqwarnar äro blefne dömbde att utrijfwas. 4° Sidst finna wij skiäligt, och rättwijst, att de små Qwarnarne, som blefwit stående, och ~~rättwijst~~ allenast få maala sin egne mäld, intet med någon Afgift, äro blefve belagde, aldenstund wid hemanens skattläggning stycke Qwarnar, äfwen som annor lägenhet och tillhörighet, läre hafwa kommit i Consideration, och således f(ör) detta wera i Skattläggningen

9116:9.

9

inbegrepna, Hwad med wij befalle eder Gud Alzmächtig.

Ystedt dⁿ 29 Junii 1699 Carolus

C. Piper

Cum sou originali concordare vidi Nicolaus Krok.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

M. 9116:10

10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Anmärkning

till avskriften av 'Några Documenter från Småland.'
Utom själva documentens lydelse (på sidd. 5 - 8) finnes
på sidan 9 i den handskrivna boken 'Föreningen för
Smålands minnen, 1sta Afdelningen,' en del upplysningar
om originalhandlingarnas skrivsätt, stavning m.m.
Dessa upplysningar är givna av S.H.B. Svensson.